

MAZOWIECKA AKADEMIA SENIORÓW

RADY NIE OD PARADY,

CZYLI JAK I DLACZEGO WARTO
UTWORZYĆ GMINNĄ RADĘ SENIORÓW

**Dofinansowanie z budżetu
Województwa Mazowieckiego**

Realizacja:

Mazowiecka Akademia Seniorów

przy zaangażowaniu i pomocy:

Stowarzyszenia Pomocy Potrzebującym Nadzieja

Mazowiecka Akademia Seniorów
Ul. Piłsudskiego 3 05-120 Legionowo
tel. 782 106 270

mazowieckieprs@wp.pl

<http://mas.spp-nadzieja.pl/>

Rady nie od parady,

czyli jak i dlaczego
warto utworzyć
gminną radę seniorów

Zmienia się technologia, zmienia się klimat, zmieniają się też ludzie. I coraz więcej osób mających już za sobą aktywność zawodową, także w Polsce, chce wykorzystać swój „trzeci wiek” na spełnianie marzeń oraz robienie tego, na co wcześniej często nie mieli wystarczająco dużo czasu. Robienie czegoś dla siebie i dla innych. Krótko mówiąc, chcą działać!

Z myślą o nich Fundacja Europejski Instytut Rozwoju Obywatelskiego z Nowego Sącza, mając na celu upowszechnianie zagadnień związanych z partycypacją publiczną osób starszych poprzez ich udział w tworzeniu i działaniu gminnych rad seniorów, opracowała projekt pod nazwą „Seniorzy dają Radę!”. Dzięki niemu, przy udziale środków Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej przyznanych w ramach rządowego programu na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014-2020, całe środowisko zyskało wiele cennych wskazówek dotyczących wybranych zagadnień w obszarze inicjowania i tworzenia gminnych rad seniorów oraz prowadzenia przez nie merytorycznej działalności. Warto po nie sięgnąć i skorzystać.

Teraz wydaje się to prostsze niż kiedykolwiek wcześniej.

Wystarczy tylko zacząć.

Pomysł na instytucjonalne współdziałanie władz samorządowych ze starszymi wiekiem, aktywnymi mieszkańcami miast i gmin nie jest nowy i na przestrzeni lat przybierał różne formy. Realnych kształtów nabrał on po przyjęciu przez parlament ustawy z dnia 11 października 2013 r. o zmianie ustawy o samorządzie gminnym, która wprowadziła możliwość tworzenia w każdym z nich tzw. gminnych rad seniorów. Innymi słowy, dużej grupie obywateli, ludzi często wciąż jeszcze w sile wieku, dała możliwość aktywnej współpracy z organami samorządu terytorialnego – jako ciała o charakterze konsultacyjnym, inicjatywnym i doradczym.

Warto wspomnieć, że impuls do powołania gminnej rady seniorów może wyjść zarówno od lokalnych władz, jak też ze strony i na wniosek ludzi ze środowisk zainteresowanych jej utworzeniem. W składzie każdej rady przewidziano miejsca dla przedstawicieli osób starszych oraz dla reprezentantów lokalnych podmiotów działających na rzecz seniorów, w tym na przykład uniwersytetów trzeciego wieku.

Ustawodawca wylał zatem solidne fundamenty, na których mieszkańcy w wieku 60+ mogli już zacząć coś budować. Dla gminnych samorządów stała się to zaś okazja do pokazania, jak radzą sobie z kształtowaniem solidarności międzypokoleniowej oraz tworzeniem warunków do pobudzania aktywności obywatelskiej osób starszych.

Rada gminy, z własnej inicjatywy lub na wniosek zainteresowanych środowisk, może utworzyć gminną radę seniorów.

Gminna rada seniorów ma charakter konsultacyjny, doradczy i inicjatywny.

Gminna rada seniorów składa się z przedstawicieli osób starszych oraz przedstawicieli podmiotów działających na rzecz osób starszych, w szczególności przedstawicieli organizacji pozarządowych oraz podmiotów prowadzących uniwersytety trzeciego wieku.

Rada gminy, powołując gminną radę seniorów, nadaje jej statut określający tryb wyboru jej członków i zasady działania, dążąc do wykorzystania potencjału działających organizacji osób starszych oraz podmiotów działających na rzecz osób starszych, a także zapewnienia sprawnego sposobu wyboru członków gminnej rady seniorów.

Szybko przekonano się, że właśnie takich narzędzi krajowym seniorom było trzeba! Stało się to zresztą jasne już wcześniej. Choćby w Legionowie, gdzie nad tworzeniem partnerstwa między różnymi podmiotami zajmującymi się w mieście osobami starszymi pracowano dużo wcześniej. Stąd już w marcu 2011 roku, na mocy zarządzenia prezydenta miasta, powołano do życia jedną z przecierających szlak, bo dopiero ósmą w kraju Radę Seniorów. Z inicjatywą jej utworzenia wyszło Stowarzyszenie Pomocy Potrzebującym „Nadzieja” i w pierwszej kolejności to właśnie jego członkowie oraz sympatycy zajęli się praktyczną realizacją idei towarzyszących im w działalności społecznej.

Jak wynika z badania internetowego przeprowadzanego w ramach projektu „Zoom na Rady Seniorów”, przed wprowadzeniem wspomnianego zapisu ustawowego – nie czekając na przyzwolenie „z góry” – powołano w Polsce co najmniej pół setki rad seniorów. Najczęściej działają one przy wójcie gminy lub burmistrzu czy prezydencie miasta, w oparciu o wydane przez te organy zarządzenie. A w ich skład, co jest zgodne z duchem omawianej ustawy, wchodzi głównie przedstawiciele lokalnych władz samorządowych oraz organizacji pozarządowych działających na rzecz mieszkańców w wieku 60+. Pracy, zależnie od zasobności gminy i potencjału lokalnej społeczności, gminne rady seniorów miewają całkiem sporo. Najczęściej opiniują one uchwały dotyczące osób starszych oraz ich spraw, a także koordynują współpracę z działającymi na rzecz seniorów podmiotami.

Eksperci, no i oczywiście sami zainteresowani, nie mają ani cienia wątpliwości, że nowelizacja ustawy o samorządzie gminnym walenie przyczyniła się do zdynamizowania procesu inicjowania oraz tworzenia gminnych rad seniorów. Powoływanie tego typu ciał, ich wspieranie, a przede wszystkim uważne słuchanie głosu zasiadających w nich mieszkańców zdążyło już dać bardzo obfite plony. I okazało się niezwykle pomocne w prowadzeniu adekwatnej do potrzeb, zrównoważonej lokalnej polityki senioralnej.

Jak już wspomniano, Ustawa o samorządzie gminnym, konkretnie zaś art. 5c ust. 3, nadała gminnym radom seniorów trzy zasadnicze, ujęte w sposób ogólny funkcje:

- konsultacyjną,
- doradczą
- inicjatywną.

O tym, jaką treścią zostaną wypełnione te ramowe zapisy, decydują już uchwalane przez poszczególnych rady statuty. Dopiero one szczegółowo regulują zasady funkcjonowania rad w praktyce, niejako dopasowując się do specyfiki swej macierzystej gminy, lecz także m.in. do umiejętności i aktywności członków rady i otwartości na współpracę z tym ciałem ze strony lokalnych władz samorządowych. To właśnie te dwa elementy, w kontekście skuteczności działania senioralnych aktywistów, wydają się dla osiągnięcia ich celów być kluczowe.

Przykładem tego, jak może i powinna wyglądać praca gminnej rady seniorów, od blisko dekady służą starsi mieszkańcy miasta oraz władze Legionowa. Ci pierwsi starają się dawać pod rozwagę różne pomysły i formułować strategiczne cele organizacji, te drugie z kolei pomagają przełożyć senioralne plany na lokalną, również finansową rzeczywistość. A ponieważ obu stronom nie brakuje ani chęci, ani umiejętności, pojawiło się już mnóstwo efektów tej pożytecznej kooperacji. W Legionowie, gdzie senioralną radę utworzono z udziałem przedstawicieli trzech sektorów: administracji publicznej, organizacji pozarządowych i biznesu, można już mówić o sukcesie w dążeniu do integracji całego środowiska osób starszych. Co roku zgodnie kwestują one dla Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy, na czas lokalnych obchodów Dni Seniora przejmują symboliczny klucz do miasta, ale też aktywnie działają w Senioralnym Centrum Wolontariatu. To dzięki inicjatywie rady powstał legionowski Park Zdrowia, a znajdująca się w jego sercu tężnia solankowa z biegiem lat zaczęła być miejscem pełniącym rolę miejscowego uzdrowiska.

Generalnie, także na linii seniorzy – władza, warto rozmawiać. Bo gminna rada seniorów powinna być dla władz samorządowych merytorycznym partnerem wyrażającym ważne opinie w przedkładanych jej sprawach, istotnych z punktu widzenia funkcjonowania seniorów w społeczności lokalnej. Mogą to być choćby konsultacje projektów aktów prawa miejscowego czy planów rozwoju, a zwłaszcza inwestycji mających wpływ na życie osób starszych oraz specjalnych programów dedykowanych seniorom. Członkowie rad często mają w tych kwestiach wiele do powiedzenia. Należy jednak pamiętać, że ich oficjalne stanowisko w przedłożonych sprawach nie ma mocy wiążącej, tak więc ostateczna decyzja zawsze należy do właściwych organów gminy.

Pełniąc funkcję doradczą, gminna rada seniorów może np. sugerować im korekty bądź formułować własne propozycje konkretnych rozwiązań. Jest to tym bardziej istotne, gdyż jak pokazuje praktyka, jedną z najpowszechniejszych, bieżących form pracy rad seniorów są regularne

dyżury jej członków, podczas których mieszkańcy gminy mają możliwość zgłaszania dostrzeżonych problemów, formułowania wniosków i propozycji podjęcia określonych działań. Mają możliwość i często z niej korzystają. Z nadzieją, że za pośrednictwem rady uzasadnionym postulatом zostanie nadany dalszy bieg. Taki oddolny głos może również mieć formę inicjatywy mającej na celu zainspirowanie lokalnych władz do podjęcia określonych działań z myślą o podniesieniu jakości życia osób starszych.

Dysponując wiedzą, doświadczeniem życiowym oraz rozeznaniem ich potrzeb, członkowie rad stanowią źródło wielu oryginalnych, ciekawych pomysłów wychodzących naprzeciw potrzebom i oczekiwaniom seniorów. Nie zawsze, co istotne, wymagających dużych nakładów finansowych. Często wystarczą po

prostu inne, świeże spojrzenie na dane zagadnienie oraz dobra wola organu wykonawczego gminy. Wszystko zaczyna się jednak od aktywnych, kompetentnych i przygotowanych do swoich obowiązków członków rad seniorów. Przy autentycznym wsparciu i zrozumieniu lokalnych władz, mogą oni realnie zmieniać na lepsze otaczającą ich rzeczywistość, czyniąc przestrzeń publiczną bardziej przyjazną dla rosnącej grupy seniorów.

Jak stworzyć gminną radę seniorów

Bez dokonania szeregu formalności się, rzecz jasna, nie obejdzie. Ich zakres może być jednak rozmaity, ponieważ Ustawa o samorządzie gminnym nie opisuje szczegółowej procedury tworzenia gminnej rady seniorów. Wskazuje tylko, że:

- a) rada gminy, z własnej inicjatywy lub na wniosek zainteresowanych środowisk, może utworzyć gminną radę seniorów, oraz
- b) rada gminy, powołując gminną radę seniorów, nadaje jej statut określający tryb wyboru jej członków i zasady działania.

Tak ogólne ujęcie omawianej kwestii ma swoje wady i zalety. Do tych drugich można zaliczyć pewną dowolność w kreowaniu kształtu gminnych rad seniorów. Kłopot w tym, że owa zaleta bywa też zarazem przeszkodą, bo tam, gdzie przepisy pozwalają na swobodną interpretację, często rodzą się problemy i wątpliwości. Pojawiają się one także w tym przypadku. Lepiej zatem wiedzieć, jak je ominąć, poznając zarazem praktyczne aspekty procedury tworzenia gminnej rady.

Etapy tworzenia gminnej rady seniorów

Procedura tworzenia gminnej rady seniorów to proces obejmujący cztery etapy:

- a) konsultacyjno-inicjatywny,
- b) powołanie gminnej rady seniorów i nadanie jej statutu,
- c) przeprowadzenie wyborów do gminnej rady seniorów,
- d) rozpoczęcie działalności przez gminną radę seniorów.

Etap I

Pierwszy etap utworzenia rady seniorów obejmuje kilka ważnych elementów, takich jak: porozumienie się lokalnych środowisk senioralnych, konsultację przez inicjatorów pomysłu powołania rady z lokalnymi władzami oraz przygotowanie i złożenie wniosku o utworzenie rady seniorów.

Jeśli chodzi o wdrożenie procedury utworzenia gminnej rady seniorów na wniosek „zainteresowanych środowisk” , ustawodawca nie precyzuje tego pojęcia, dlatego wydaje się, że należałoby je rozumieć szeroko, a więc jako:

- organizacje pozarządowe zrzeszające osoby starsze, np. uniwersytety trzeciego wieku, kluby seniora, związki emerytów,
- organizacje pozarządowe niezrzeszające osób starszych, ale działające na rzecz seniorów, np. różnego rodzaju stowarzyszenia i fundacje, których przedmiot działalności statutowej obejmuje problematykę senioralną,
- osoby starsze zamieszkujące daną gminę.

Współdziałanie lokalnych środowisk angażujących się w problematykę senioralną jest istotnym elementem tworzenia rady seniorów. Powinno się ono przejawiać się m.in. wypracowaniem wspólnego stanowiska i opracowaniem wniosku dotyczącego utworzenia takiego ciała, czy pomocą w przygotowaniu projektu statutu. Warto też zarekomendować wskazanie lidera takiego przedsięwzięcia, który będzie nadzorował i koordynował – po stronie społecznej – dalsze etapy tej procedury, a także bezpośrednio kontaktował się z władzami gminy. Podmiotem wiodącym często bywa lokalny uniwersytet trzeciego wieku, nie ma jednak przeszkód, by była to inna organizacja.

Ważnym elementem pierwszego etapu jest również konsultacja pomysłu utworzenia rady seniorów z władzami gminy. Dlatego złożenie formalnego wniosku o jej powołanie warto poprzedzić spotkaniem z wójtem/burmistrzem/prezydentem miasta, przewodniczącym rady gminy, a czasem z niektórymi radnymi. Przydatna może okazać się też konsultacja z osobą odpowiedzialną w danym samorządzie za współpracę z organizacjami pozarządowymi. Tego typu spotkania umożliwiają m.in. przedstawienie argumentów uzasadniających powołanie gminnej rady seniorów jako ciała konsultacyjno-doradczego, będącego jednym z instrumentów realizacji polityki senioralnej na szczeblu lokalnym.

Pierwszy etap powinien zakończyć się formalnym złożeniem wniosku o utworzenie rady. Ustawodawca nie wskazuje, jaka ma być treść dokumentu, wydaje się jednak, że powinien on zawierać co najmniej sugestie powołania gminnej rady seniorów oraz uzasadnienie dla jej utworzenia. I oczywiście zostać podpisany przez wszystkich wnioskodawców. W uzasadnieniu wniosku warto szeroko opisać problematykę starzejącego się społeczeństwa oraz odnieść się do założeń krajowej polityki senioralnej.

DOBRA PRAKTYKA

Do wniosku o utworzenie gminnej rady seniorów warto załączyć:

- projekt uchwały rady gminy w sprawie powołania rady seniorów i nadania jej statutu wraz z uzasadnieniem, oraz
- projekt statutu gminnej rady seniorów.

Taka praktyka usprawni i przyspieszy procedurę tworzenia rady, ma również korzystny wpływ na wizerunek wnioskodawców jako równoprawnych partnerów samorządu.

Przykładowy wzór wniosku o utworzenie gminnej rady seniorów

W N I O S E K

o utworzenie Gminnej Rady Seniorów w Legionowie

Działając na podstawie przepisu art. 5c ust. 2 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, wnioskodawcy: Stowarzyszenie Uniwersytet Trzeciego Wieku w Legionowie, Klub Seniora „Aktywny Senior” w Legionowie, Stowarzyszenie Senior w Legionowie, Fundacja Rozwoju Legionowa przedkładają wniosek o utworzenie Gminnej Rady Seniorów w Legionowie.

UZASADNIENIE

(Poniżej wskazane są przykładowe elementy, jakie może zawierać uzasadnienie)

1. Wskazanie podstawy prawnej wniosku - przytoczenie treści art. 5c Ustawy o samorządzie gminnym.
2. Opisanie sytuacji demograficznej w danej gminie (regionie/kraju).
3. Wskazanie przykładowych elementów polityki senioralnej na szczeblu centralnym (np. przyjęcie przez Radę Ministrów tzw. „Pakietu dla seniorów” składającego się z Założeń Długofalowej Polityki Senioralnej na lata 2014-2020, Programu na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych (ASOS) na lata 2014-2020 oraz Programu „Solidarność pokoleń - działania dla zwiększenia aktywności zawodowej osób w wieku 50+”; utworzenie i działalność Parlamentarnych Zespołów ds. Osób Starszych i ds. Uniwersytetów Trzeciego Wieku oraz Komisji ds. Polityki Senioralnej; utworzenie przez Ministra Pracy i Polityki Społecznej Rady ds. Polityki Senioralnej oraz Departamentu Polityki Senioralnej).
4. Przedstawienie poszczególnych etapów tworzenia gminnej rady seniorów.
5. Podpisy wnioskodawców.
6. Wykaz załączników.

Wniosek o utworzenie gminnej rady seniorów powinien być formalnie skierowany do przewodniczącego rady gminy. Praktyka wskazuje jednak, że warto równocześnie przekazać go na ręce stosownego wójta, burmistrza lub prezydenta. Należy pamiętać o jednym: rada gminy nie jest związana wnioskiem o utworzenie rady seniorów, tak więc pomimo złożonego wniosku organ uchwałodawczy samorządu gminy może odmówić utworzenia tego rodzaju ciała konsultacyjnego.

Etap 2

Kolejny element procedury tworzenia gminnej rady seniorów obejmuje przygotowanie przez gminę projektu jej statutu oraz podjęcie przez radę gminy uchwały w sprawie powołania gminnej rady seniorów oraz nadania jej statutu.

To podstawowe źródło regulujące szczegółowe zasady działania tego organu. Przedłożony przez wnioskodawców projekt statutu nie jest wprawdzie dla gminy wiążący, lecz w sytuacji, gdy jej władze będą procedować w oparciu o dokument przygotowany przez pomysłodawców, powinien on zostać przeanalizowany przez służby prawne danego urzędu pod względem zgodności z obowiązującym prawem i praktyką nadzorczą właściwego wojewody. Koniecznym elementem regulacji statutowej jest określenie trybu wyboru członków rady seniorów oraz zasad działania tego organu.

Na marginesie warto wspomnieć, iż w ocenie organów nadzoru (województw) uchwała w sprawie powołania gminnej rady seniorów oraz nadania jej statutu ma charakter aktu normatywnego w rozumieniu przepisu art. 40 ust. 1 Ustawy o samorządzie gminnym.

Tego rodzaju uchwała jest wydawana na podstawie i w granicach upoważnienia zawartego w ustawie, co stanowi konstytucyjny warunek uznania uchwały organu gminy za akt prawa miejscowego. Natomiast normy w niej zawarte noszą cechy generalności i abstrakcyjności, a poprzez swój charakter kształtują sytuację prawną adresatów. Są nimi osoby starsze oraz podmioty działające na ich rzecz, uchwała jest więc kierowana do ogólnie określonej grupy obywateli (nieograniczonego kręgu adresatów) i jednocześnie dotyczy ich praw i obowiązków.

Akt ten wywołuje również skutki prawne poza strukturami organizacyjnymi gminy. Przyjmując stanowisko, że uchwała o powołaniu gminnej rady seniorów oraz nadaniu jej statutu jest aktem prawa miejscowego, należy podkreślić, iż wchodzi ona w życie dopiero po upływie 14 dni od jej ogłoszenia w wojewódzkim dzienniku urzędowym, chyba że dany akt normatywny określa termin dłuższy.

Przykładowy wzór uchwały rady gminy w sprawie powołania gminnej rady seniorów i nadania jej statutu wraz z uzasadnieniem

Uchwała nr 34/RGRW/XII/2014 Rady Miasta w Legionowie
z dnia 3 grudnia 2014 r. w sprawie powołania Gminnej Rady Seniorów w
Legionowie oraz nadania jej statutu.

Na podstawie przepisów art. 5c ust. 2 i ust. 5, art. 30 ust. 2 pkt 1, art. 40
ust. 1, art. 41 ust. 1 i art. 42 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie
gminnym (Dz.U. 1990 nr 16 poz. 95 z późniejszymi zmianami) Rada Miasta
w Legionowie uchwala, co następuje:

§ 1

W celu zapewnienia seniorom wpływu na sprawy dotyczące lokalnej
społeczności powołuje się Gminną Radę Seniorów Legionowie.

§ 2

Gminnej Rady Seniorów w Legionowie nadaje się statut określający tryb
wyboru członków Rady i zasady jej działania. Statut stanowi załącznik nr 1 do
niniejszej uchwały.

§ 3

Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Legionowo.

§ 4

Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku
Urzędowym Województwa Mazowieckiego.

Przewodniczący

Rady Miasta w Legionowie

Uzasadnienie

Ustawą z dnia 11 października 2013 r. o zmianie ustawy o samorządzie gminnym (Dz.U. 2013 poz. 1318) ustawodawca wprowadził możliwość tworzenia w gminach tzw. gminnych rad seniorów. Przedmiotowa nowelizacja unormowała dotychczas niesankcjonowaną prawnie możliwość tworzenia w samorządach gminnych rad seniorów i tym samym stworzyła jasne podstawy prawne umożliwiające praktyczne popularyzowanie idei przedstawicielstwa osób starszych przy organach samorządu terytorialnego.

Rady te mają reprezentować interesy i potrzeby środowiska seniorów wobec władz samorządowych oraz formułować opinie dotyczące strategicznych i bieżących planów rozwoju gminy. Gminne rady seniorów zgodnie z zapisami ustawowymi mają charakter konsultacyjny, doradczy i inicjatywny – nie mają kompetencji decyzyjnych.

Wpisanie instytucji gminnych rad seniorów do ustawy o samorządzie gminnym jest odpowiedzią na wyzwania stojące przed władzami samorządowymi na każdym szczeblu oraz administracją

rządową, wiążące się z koniecznością aktywizacji systematycznie powiększającej się grupy polskich seniorów. Warto podkreślić, że zgodnie z prognozami demograficznymi osoby w wieku 65 lat i więcej będą stanowić w 2035 roku blisko jedną czwartą polskiego społeczeństwa.

Etap 3

Jeżeli chodzi o przeprowadzenie wyborów do gminnej rady seniorów, odbywają się one według zasad wynikających z uchwalonego przez radę gminy statutu. W praktyce funkcjonują różne rozwiązania proceduralne w tym zakresie, uzależnione przykładowo od wielkości gminy czy też liczby organizacji senioralnych działających na jej obszarze. Zgodnie z wymogami ustawowymi konieczne jest jednak, aby sposób przeprowadzenia wyborów był opisany szczegółowo w statucie rady seniorów.

Doświadczenia z kompletowaniem składu rad seniorów podpowiadają, że nie ma potrzeby komplikowania trybu ich wyboru. Dla sprawnego oraz transparentnego dokonania tej ważnej i koniecznej czynności wystarczą zwykle najprostsze, a zarazem najskuteczniejsze rozwiązania proceduralne.

Etap 4

Przyjęło się, że pomimo formalnego powołania gminnej rady seniorów i wyboru jej członków, w praktyce ostatnim etapem utworzenia tego organu jest przeprowadzenie pierwszego oficjalnego zebrania członków rady. Trudno bowiem mówić o zakończeniu procedury tworzenia gminnej rady seniorów, jeśli nie odbyło się jej inauguracyjne posiedzenie, na którym nastąpiło co najmniej ukonstytuowanie się tego organu. W jego trakcie powinny zostać rozstrzygnięte następujące kwestie:

- wybór przewodniczącego, wiceprzewodniczącego i ewentualnie innych członków prezydium rady,
- ustalenie planu działań rady,
- wyznaczenie harmonogramu spotkań rady.

Kiedy wszystko to już nastąpi i formalności stanie się zadość, członkowie gminnej rady seniorów mogą przystąpić do realizowania swojej dobroczynnej misji. Generalnie rzecz biorąc, nuda im raczej nie grozi. Zważywszy na rosnącą średnią długość życia oraz wspomniane wcześniej tendencje demograficzne, jest niemal pewne, że rola odgrywana w społeczeństwie przez ludzi w wieku 60+ będzie z roku na rok coraz większa. A w związku z tym coraz więcej do powiedzenia w swoich małych ojczyznach powinny również mieć gminne rady seniorów.

Notatki

[illegible]

Notatki

[illegible]

Notatki

[illegible]